

6. ANGLOSASKÉ ZÁKONY

Anglosaské zákony jsou jedním z nejdůležitějších pramenů k dějinám státu a práva Anglie před jejím dobytím Normany r. 1066.

Nejstarší z nich, zákon kentského krále Ethelberta, pochází z r. 596 našeho letopočtu. Poslední velké zákonodárné dílo anglosaského období jsou zákony krále Knuta.

Anglosaské zákony lze rozdělit do několika skupin. Podle W. HOLDSWORTHY (A History of English Law, II, London, 1930, str. 20) to jsou:

1) **Zákony kentských králů Ethelberta (596), Hlothaera a Eadrica (685–686) a Withraeda (690–696).**

2) **Zákony západních Sasů.** Nejdůležitější z nich je zákon krále Alfreda (871–901). Alfredův zákon čerpal, jak je zřejmé z jeho preambule (srv. B. THORPE, Ancient Laws and Institutes of England, London, 1840, str. 26 n.), ze starých zákonů Alfrédových předchůdců Ineho, Ethelberta aj. Vedle Alfrédova zákona je třeba připomenout i další, jako byly: Zákon krále Ineho (688–725), pokládáný za nejstarší zákon západních Sasů, zákon krále Eduarda Staršího (901–924), krále Aethelstana (924–940), Edmunda (940–946), Edgara (956–972) a Ethelreda II. (978–1016). Tzv. zákony Eduarda Vyznavače (1043–1066) byly sestaveny až po dobytí Anglie Normany.

3) **Zákony krále Knuta** (dánský panovník v Anglii od r. 1017 do své smrti r. 1035). Zákony, vydané pro Dány i pro Sasy, byly přeloženy po dobytí Anglie Normany do latiny pod názvy *Consiliatio Cnuti* a *Institutio Cnuti*. Ovlivnily do značné míry i tzv. *Liber Quadrupartibus* (soukromá práce z let 1113–1118).

a. Zákon Ethelbertův

21. Jestliže někdo (svobodný) zabije jiného (svobodného), nechť zaplatí odškodné (*bót*) s polovičním odkladem (*leod – geld*) 100 šilinků.

25. Jestliže někdo zabije podomka (*half – aeta*), patřícího neurozenému svobodníkovi, nechť zaplatí odškodné 6 šilinků.

26. Jestliže někdo zabije polosvobodného (*laet*) nejvyššího stupně, nechť zaplatí 80 šilinků; jestliže zabije polosvobodného druhého stupně, nechť zaplatí 60 šilinků; (jestliže zabije polosvobodného) třetího stupně, nechť mu zaplatí 40 šilinků.

b. Zákon Ineho

39. Jestliže někdo odejde bez pánova svolení nebo se sám odkrade do jiného hrabství a bude objeven, nechť jde tam, kde byl předtím a zaplatí 40 šilinků.

c. Zákon Alfrédův

4. Jestliže někdo ukládá o králův život sám, přechováváním vyhnance nebo jeho lidí, nechť odpovídá svým životem a vším, co má. Jestliže si přeje sám dokázat pravdu, nechť tak učiní podle královského odkladu (*wergild*). Tak také nařizujeme pro všechny stupně, ať pro neurozeného (*ceorl*) nebo urozeného (*eorl*). Ten, kdo ukládá o život svého pána, nechť se mu odpovídá svým životem a vším, co má, nebo nechť sám dokáže pravdu podle pánova odkladu.

29. Jestliže někdo s lupičskou tlupou (*hloth*) zabije nevinného neurozeného svobodníka (*twyhynde*), nechť ti, kdo zasadili smrtelnou ránu, zaplatí odklad (*wer*) a pokutu (*wite*); a každý jiný, kdo byl v tlupě, nechť zaplatí 30 šilinků jako odškodné za vraždu bandy (*hlothbót*).

30. Jestliže to bude svobodník vyššího stupně (*suxhynde*), nechť každý muž zaplatí 60 šilinků odškodného za vraždu; vrah odklad a plnou pokutu.

31. Jestliže to bude družiník (*twelfhyde*), nechť každý z nich zaplatí sto dvacet šilinků; a vrah odklad a pokutu ...

d. Zákony Eduarda a Guthruna

O odkladech

1. Nechť královský odklad (*wergild*) za anglického krále je třicet tisíc třidenarů (*thrymsa*); patnáct tisíc je za odklad a patnáct tisíc jako

královské odstupné (*cynedom*). Odklad náleží členům královské rodiny, odstupné lidu země.

2. Odklad arcibiskupa a biskupa je 15 tisíc třídenárů.

6. Odklad neurozeného svobodníka je 267 třídenárů podle dánského zákona.

7. A odklad Walesana, jestliže zbohatl do té míry, že má lán půdy a majetek a může platit králi pozemkovou činži, je 220 šilinků. Jestliže ale dosáhl jen půllánu, pak nechť jeho odklad je 80 šilinků.

8. Jestliže nemá žádnou půdu, ale je svobodný, ať se za něho platí 70 šilinků.

e.

Zákon Athelstanův

O lidech bez pánu

2. A nařídili jsme: Pokud jde o lidi bez pána, jimž nemůže být dáno žádné právo, že se rozkazuje příbuzenstvu, aby takového (člověka) usadilo podle obyčeje a našlo mu ve shromáždění pána; a jestliže nebudou chtít nebo nebudou moci jej ustanovit v určené době, pak bude napříště tulák (*flyma*) a nechť jej zabijí jako zloděje, který může přijít: A kdokoli jej pak bude přechovávat, nechť za něho zaplatí podle jeho odkladu ...

f.

Zákony Knutovy

A.

Církevní zákony

1. To pak je nejprvnější, že nad všechny věci mají vždy milovat a uctívat jednoho Boha a jednomyslně zachovávat křesťanství a milovat krále Knuta s neochvějnou věrností.

9. A svatopetrský haléř (budiž placen) při mši sv. Petra; a kdokoli jej zadrží přes tento den, nechť zaplatí denár biskupovi a mimoto třicet denárů a králi 120 šilinků.

B.

Světské zákony

1. To pak je nejpřednější, co chci: Aby byly ustanoveny spravedlivé zákony a aby byl potlačen každý nespravedlivý zákon ... A napříště ať každý člověk, jak chudý, tak bohatý, nechť je hoden práva a nechť jsou mu vynášeny spravedlivé rozsudky.

5. A zakazujeme naléhavě každé pohanství: Pohanství je, že lidé uctívají modly; to jest, že uctívají pohanské bohy a slunce nebo měsíc, oheň nebo řeky, studánky nebo kameny, nebo lesní stromy nějakého druhu, nebo milují čarodějnictví ...

10. A nechť stavba měst, mostů a vystrojování lodí je řádně podnikáno ...

18. A nechť jsou třikrát do roka městská shromáždění (*burh - gemot*) a dvakrát shromáždění hrabství (*scir - gemot*), pod trestem pokuty ... A nechť je zde přítomen biskup a hrabě (*ealdorman*) a nechť se tam vykládá jak boží zákon, tak zákon světský.

66. Jestliže někdo zanedbává stavbu hradů nebo stavbu mostů nebo válečné tažení, nechť zaplatí odškodné sto dvacet šilinků podle anglického práva a podle dánského práva, jak bylo dříve stanoveno ... Všichni lidé musí poskytnout náležitě pomoc při stavbě kostela (*ciric - bote*).

84. A kdo poruší tyto zákony, které král nyní dává všem lidem, ať je Dán nebo Angličan, nechť je odpovědný svým odkladem králi. A jestliže je poruší znovu, nechť zaplatí odklad dvojnásobně. A jestliže bude pak tak zatvrzelý, že je poruší potřetí, nechť mu zabaví vše, co drží.

Text převzat z:

Název : Texty ke studiu obecných dějin
státu a práva

Autor : Prof. JUDr. Stanislav Balík, CSc.

Vydavatel : ZČU Plzeň

Určeno : I. ročník FPR

Vedoucí katedry : Prof. JUDr. Stanislav Balík, CSc.

Vyšlo : prosinec 1995

Počet stran : 162

Počet obrázků : 0

Počet příloh : 0

AA / VA : 10.72 / 11.54

Vydání : I.

Náklad : 500 výtisků

Číslo publikace : 716

Tiskárna : ZČU Plzeň - ediční středisko

Cena : 70.00 Kč

Tato publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

55 - 076 - 95

17/22 Kč 70.00